

Å lese bøker med gjentakende mønster

Trude Hoel

Det å lese bøker med *gjentakende mønster* kan være en god innfallsvinkel i barnehagens språkarbeid - særlig hvis den voksne formidleren tar ansvar for den språklige samhandlingen rundt boka - og aktivt tar i bruk ulike språkstimulerende grep. Eksempler på bøker med gjentakende mønster er *Shh! Vi har en plan* av Chris Highton, *Når to*-bøkene av Tor Åge Bringsværd og Tina Solli og *Lars*-bøkene av Svein Nyhus.

De yngste barna som medlesere

Ved å lese bøker med gjentakende tekstmønster er det et enkelt grep å legge opp til at barna skal være med å fullføre ytringer – som aktive medlesere av teksten. I filmen fra Egenes idrettsbarnehage ser vi at Grethe gjør nettopp dette:

Grethe: *Krokodillen har veldig skarpe...* (stopper opp, ser på barna og smiler)

Ungene: *Tenner!*

Aktiv medlesing forutsetter selvsagt at barna har fått møte den samme boka over tid, det vil si at barna har fått lese boka sammen med en voksen gjentatte ganger, slik at de er godt kjente med bokas gjentakende mønster. Ved å legge til rette for medlesing involveres **alle** barna i leseaktiviteten, og ikke bare de barna som oftest - og på eget initiativ - tar del i språklige aktiviteter.

De eldste barna som tekstskapere

Ved å velge å lese bøker med gjentakende mønster får barna også tilgang til tekststrukturer som de selv kan bruke aktivt i sin egen tekstskaping, både den muntlige tekstskapingen som skjer i barnehagen, og seinere også den tekstskapingen som er en del av skolens skriveopplæring.

Barnehagejenta Iyobel (5,10 år) lekeleser fra boka *Når to sier god natt*, mens en voksen er sekretær:

(...) Når to bukkene Bruse skal si god natt, da stanger de hverandre. Når giraffene skal si god natt, så knytter de. Når klovnene skal si god natt, så ler de så de tisser på seg. Når kongene skal si god natt, så klapper de på hodet. Når spøkelseser skal si god natt, så blåser de iskaldt på seg. Når dinosaurene skal si god natt, så hyler de at kuene skal bli redde. Når brødet skal si god natt, så ligger de på hverandre og leker matboks. Når vaskeklut skal si god natt, så sier "klasj, klasj". "Klisj, klasj" er på engelsk. "Klasj, klasj" er på norsk (...) Og når meg og mamma skal si god natt, så sier vi "God natt!"

I denne korte teksten ser vi at Lyobel baserer seg på et kjent tekstmønster: *Når to... skal si og natt, så...* Noen av ytringene hennes er basert på gjenkalling av teksten, noen er basert på fortolking av illustrasjonen, mens noen ytringer er preget av fantasi og betraktninger, som for eksempel refleksjonene knyttet til språklig variasjon: Engelske vaskekluter lager andre lyder enn norske vaskekluter – som om de har ulike språk!

Gjennom tekstskapingsaktiviteter som tar utgangspunkt i strukturer som barna har hentet med seg fra litteratur, ser vi at lesesituasjonen blir en modell for et situasjonsuavhengig språk.

På ulike måter kan altså det å lese bøker med gjentakende mønster være av stor verdi for barnehagens språkarbeid. I selve lesesituasjonen får barna tilgang til en arena hvor de får erfare, bruke og leke med språk. På lang sikt får barna erfaringer med språk og tekstmønstre som for eksempel vil ligge til grunn for den fremtidige lese- og skriveutviklingen deres.

Flere bøker med gjentakende mønster

Bæ bæ lure lam og *Jeg elsker saft* av Mark Sommerset

Hva om av Jim Averbeck

Mons Marius er ei løve av Bente Bratlund

Henrik And av Anna R. Folkestad

Det var flaks!/Det var synd! av Thomas Halling og Eva Eriksson

Tenk om... av Hilde Hodnefjeld

Hvor er mamma? og *Hvor er pappa?* av Hilde Kramer

Kan jeg...? av Petter Lidbeck og Lisen Adbåge

Kaikun går på tur av Hirotaka Nakagawa

Flekkmonsteret bygger harefelle av Vetle Opedal og Per Dybvig

Og barnehageveteranene:

Den lille larven Aldrimett av Eric Carle

Ludde-bøkene av Ulf Löfgren

Pulverheksa-bøkene av Ingunn Aamodt

Lisen får ikke sove av Kaj og Per Beckmann

Den lille muldvarpen som ville vite hvem som hadde bæsjet på hodet hans? av Werner Holzwart og Wolf Erlbruch